

- [Vijesti](#)
- [Vjera](#)
- [Obitelj](#)
- [Kultura](#)
- [Academicus](#)
- [Video](#)
- [Kolumne](#)
- [Misna čitanja](#)
- [Velike teme](#)



KRŠĆANSKI KONTEKST ZAPADNE KULTURE (1)

HDZ-ova apokalipsa

Hrvatska demokratska zajednica izgubila je 144.000 glasova u pet godina. Je li nastupila njihova "apokalipsa"?

Piše: Matija Štahan

f t e + 33



HDZ-ova apokalipsa/Foto: Sanjin Strukić/PIXSELL

- *Odoh ja, brate, u tuđinu.*
- *U tuđinu?*
- *U Ameriku.*
- *U Ameriku?*

Svidrigajlov izvadi revolver i zapne ga. (...)
I prisloni revolver sebi na desnu sljepoočnicu. (...)

Svidrigajlov odape.

- *Zločin i kazna, F. M. Dostojevski*

Unatoč pobjedi na izborima, HDZ se ovih dana suočava s vlastitom apokalipsom. Naime, najmoćnija hrvatska stranka na [netom je završenim parlamentarnim izborima](#) osvojila 621.008 glasova. Sve bi bilo u redu da četiri godine ranije, na parlamentarnim izborima 2016., nije osvojila 80.000 glasova više negoli sad. A na izborima 2015. godine – da se ograničimo na pola desetljeća – još 64.000 glasova više negoli 2016. godine. Ukupno je, dakle, riječ o izgubljenih 144.000 glasova u pet godina.

Prisjetimo se *Knjige otkrivenja*:

Potom sam imao ovo viđenje: Janje stoji na Sionskoj gori i s njim sto četrdeset i četiri tisuće osoba koje su imale napisano »na svojim čelima« njegovo ime i ime njegova Oca. I čuh glas s neba »poput šuma velikih voda« i udaranja jakog groma. A glas koji sam čuo podsjećao je na svirače što sviraju na svojim citrama. Pjevali su nešto slično novoj pjesmi pred prijestoljem, pred četiri Bića i pred Starcima. Nitko nije mogao naučiti te pjesme, osim onih sto četrdeset i četiri tisuće koji su otkupljeni sa zemlje.

Pretpostavimo, za potrebe teksta, da 144.000 izgubljenih HDZ-ovih birača nije pjevalo sakralne napjeve, nego nešto drugo. Primjerice, pjesmu Haustora [Radnička klasa odlazi u raj](#). Pomno promišljeno djelo, nastalo u okolnostima oblikovanim smrću velikih ideja – na onom razmeđu koje je Northrop Frye u *Anatomiji kritike* nazvao povijesnim trenutkom u kojem ironijski modus zatvara krug izražajnih mogućnosti umjetnosti riječi pa se počinje preklapati s onim iskonskim, odnosno mitskim – pjesma autorskog dvojca Srđan Sacher-Darko Rundek nasljeduje književnoumjetnička djela u kojima nemoć pojedinca, kao glavna značajka ironijskoga modusa, susreće elemente raznoraznih mitologija, kozmogonija i religijskih sustava.

Prožimanje prozaične svakidašnjice s mitologijom natopljenom prošlošću ponajbolje oprimjeruje Joyceov *Uliks*, gdje se ni po čemu odveć poseban život nekoliko stanovnika Dublina (Stephen Dedalus, Leopold i Molly Bloom) dovodi u vezu s Homerovom *Odisejom*. I baš kao što je James Joyce svoje posljednje djelo, sintaktički nedokučivu i neologizmima protkanu oniričko-zagrobnu epopeju *Bdjenje Finnegana* (u množini) utemeljio na narodnoj pjesmi *Finneganovo bdjenje* (u jednini), tako su Sacher i Rundek, obrnuvši proces, u pjesmi izravno naslijedili motiviku E. A. Poea – odnosno, gavrana koji u obje pjesme kriči „Nevermore!“ – a neizravno prozu poput Bulgakovljeve, u kojoj se usred 20. stoljeća, u neposrednoj komunikaciji s građanima, pojavljuje sâm Sotona.

Pa-pa, proleter!

U pjesmi Haustora, čija se radnja odvija u „čekaoni“ na „prvom peronu“, gdje „crni đavo toči prvi konjak“, najednom „kroz prozor prhne črna ptica“ i prozbori: „Nevermore!“.

„Grđi črni stvor“ nastavlja: „Bolje je da odete, prilike su nove / ulozu u povijesti došao je kraj / u pola četiri jutro sa perona pet / radnička klasa odlazi u raj! Pa-pa, proleter!“ Nečastivi se, međutim, ne slaže s takvim razvojem stvari, pa počne častiti: „A crni đavo rukavice skida / on pruža ruke, grli se sa svima / poljubi ružu, bace je u rulju / i vikne: ‘Ah, ta nesretna sudbina! / Plaćam piće svakome tko ostane!’“. Proleter, međutim, u prvome licu množine zapjevaju pjesmu odlaska („Bolje je da odemo, prilike su nove / ulozu u povijesti došao je kraj / u pola četiri jutro sa perona pet / radnička klasa odlazi u raj!“) i tu sve više-manje završava. Pripovjedač nas na kraju upozna je s činjenicom da oni idu na „najlepši vikend vu živiljenju“ te da „sebe buju našli tam, se buju našli tam“.

Kakvoća pjesme proizlazi iz zaigrane višeznačnosti, međuigre suprotstavljenih motiva, odnosa međusobno isključujućih eshatologija: one marksističke s jedne, i one kršćanske, s druge strane. Interpretirati je se može i ovako i onako. Primjerice: jesu li „crni đavo“ i „grđi črni stvor“ kapitalistički agenti koji u potajnome dosluhu, kao dobar i loš policajac, zavode „radničku klasu“ na napuštanje komunističke verzije raja? Ili je „crni đavo“ ipak partijski aparatčik koji primamljivim konjakom želi spriječiti „radničku klasu“ od samoostvarenja drugim sredstvima, onkraj radničkog samoupravljanja Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije? Jesu li istinite riječi „črne ptice“ kako je „ulozi u povijesti“ najednom „došao kraj“?

Ne možemo biti sigurni, kao što to nisu mogli biti niti funkcioneri iz Sekretarijata za kulturu kada su pjesmu 1981. godine bunkerirali, da bi svjetlo dana ugledala tek tri godine kasnije. Ono u što ipak možemo imati povjerenja jest da pjesma Haustora – premda tek u trajanju od nekoliko minuta – uspješno oslikava duh vremena u kojemu je nastala.

Poput Krležine *Hrvatske rapsodije* u prvoj polovici 20. stoljeća, i u *Radničkoj je klasi koja odlazi u raj* metaforika ponajprije prostorna, smještena u okvire kolodvora i vlaka. Putnici iz Krležine fantazmagorije kolektivnu apoteozu doživljuju u vlaku koji s tračnica odlijeće u nebo, u revolucionarnu budućnost. (Implikacija prometne nesreće svoj puni smisao zadobiva, dakako, tek osvjestimo li sve razmjere revolucionarne katastrofe koja je zahvatila Hrvatsku). Pjesma Haustora, međutim, ne pršti od prevratničkoga krležijanskog mesijanizma, nego svojom demonološkom motivikom nježno opipava sasušeno truplo istrošene revolucije. Sustav koji se temeljio na deklarativnoj afirmaciji radništva umro je kada se „radnička klasa“ masovno počela transformirati u – *gastarbajtere*.

Koji god, dakle, bio identitet „crnog đavla“, s obzirom na trenutak nastanka pjesme, onaj „najlepši vikend u živiljenju“ lako bi mogao ne biti zagrobni život, već – radni vijek u inozemstvu.

Neki odoše u raj bez upozorenja

U spletu kolodvora, vlakova i alkoholnih isparavanja odvija se i druga pjesma na koju se može pozvati vojska od 144.000 izgubljenih HDZ-ovih glasača. Riječ je o djelu Shanea MacGowana i njegove grupe The Pogues iz 1985. godine. Dvoznačnost joj počinje već s naslovom, [Sally MacLennane](#), koji je – osim ženskog imena – ujedno i vrsta tamnoga piva. Protagonist pjesme paralelno opisuje svoje sazrijevanje („Godine su prošle, vremena se promijenila, a ja sam odrastao; naučio sam cijeniti vrline slatke Sally MacLennane“) i svoj odnos s Jimmyjem, koji je „svirao harmoniku“ u *pubu* gdje je lirski subjekt, kako pjeva, „rođen“. Jimmy, međutim, „nije volio svoj položaj“ u poretku „ovoga našeg svijeta“ – gdje bi „čovjek-slon“ nakon „previše Powersa“, odnosno viskija, „slamao vratove snagatorima“ – tako da je jednoga jutra pošao „Bog zna kamo“.

Kao što motiv puta u raj u različitim kontekstima podrazumijeva različite stvari, tako i refren koji slijedi, sadržajno neizmijenjen, pri početku i pri kraju pjesme nosi različite konotacije: „Otpratili smo ga na kolodvor po kiši / poljubili smo ga dok je ulazio u vlak / otpjevali mu pjesmu davnih vremena / iako smo znali da ćemo se ponovno sreći“. U međuvremenu, mnogi Jimmyjevi prijatelji „odoše u raj bez upozorenja“. Jimmy se po povratku iznenađen raspitao o vlakovima kojima su otišli i samouništio se alkoholom do svojega jutarnjeg „polaska u raj“.

Poetički i povijesni kontekst nastanka pjesme uvjetuje slušateljsku svijest o tome što znače sve vrste odlazaka u raj – pozamašan dio MacGowanova opusa bazira se na opjevavanju irske emigracije. Pjesma *Amerikančevo tijelo* [*Body of the American*] vrti se oko bdjenja nad mrtvim iseljenikom koje – kao i u *Finneganovu bdjenju* – ubrzo prerasta u pijani kaos gdje se trenuci iz pokojnikove biografije miješaju s anegdotama o drevnoj irskoj povijesti, da bi jedno na nesavršen način odražavalo drugo, kao Leopold Bloom Homerova Odiseja u Joyceovu *Uliksu*. (Postojao je i praktičan razlog za galamu na bdjenjima: bio je to svojevrsni test za pokojnika kako bi se, u slučaju da ipak nije pokojnik, na vrijeme probudio. U suprotnom bi završio poput protagonista Poeove novele *Prijevreteni pokop*).

U svakom slučaju, metaforika smrti za iseljavanje i iseljavanja za smrt nisu slučajne. Svako iseljavanje, naposljetku, i jest svojevrsna smrt; svaka smrt je, nedvojbeno, i iseljavanje.

Odlazak Jimmyjevih prijatelja na tajanstveni „vlak“ legitimira pretpostavku o kolodvoru kao predvorju smrti, pa bi se Jimmyjeva priča mogla rekonstruirati kao prvotni odlazak u „raj“ emigracije, povratak kući, opijanje zbog oplakivanja mrtvih ili otputovalih sudrugâ i put vlakom u zagrobni život. Ili, ipak, natrag u emigraciju?

Od 144.000 do 14

Rundek je 1990-ih otpjevao *Apokalipso*, a Sacher 2020. objavio još jednu kolodvorsku pjesmu, *Nejdi*. (Koja, kao za inat, sadrži stih: „Raj je prazni peron“). No ni jedna ni druga pjesma nisu nadmašile apokaliptičnost *Radničke klase* koja odlazi u raj, posebice uzmemo li u obzir izvorni smisao toga pojma, odnosno „otkrivenje“. *Radnička klasa odlazi u raj* razobličila je komunističku mitologiju, kao što apokaliptični broj izgubljenih birača razobličuje suvremenu HDZ-ovu mitologiju; primjerice onaj njezin aspekt koji se tiče samohvale za pad broja nezaposlenih.

Dakako da ta brojka pada, kada nezaposleni odlaze u raj.

Čak i s izgubljenih 144.000 glasova, HDZ je na izborima odnio gotovo pa premoćnu pobjedu. To samo znači da je u raj otišlo više birača drugih stranaka negoli HDZ-ovih. No iako se ponekad čini da će prije Katoličku crkvu zahvatiti neka nova shizma negoli će HDZ propasti, tih 144.000 duša, htjeli-ne htjeli, označuju HDZ-ovo otkrivenje. Neki odoše u raj bez upozorenja; radnička klasa odlazi u raj. Ali ne onaj raj gdje *Janje stoji na Sionskoj gori*, bojim se.

Na izborima u Hrvatskoj ipak je lakše sudjelovati iz zagrobnog života nego iz inozemstva. Zemlja iz koje se išlo u raj, odnosno Irska, za Hrvate je postala isti taj raj. Unatoč nepreglednim tisućama naših ljudi koji su se ondje u posljednje vrijeme skrasili, pri konzulatima Republike Hrvatske u raju na ovim je parlamentarnim izborima participiralo 10.000 puta manje pojedinaca od onih apokaliptičnih 144.000 – naime, četrnaest. A samo jedan od tih četrnaestoro poklonio je svoje povjerenje HDZ-u. Ni glasovi iz raja nisu što su bili!

*Članak je dio niza "[Kršćanski kontekst zapadne kulture](#)", a objavljen je u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena Autora.



Objavljeno: 14. srpnja 2020.

- Oznake:
- [#AEM](#)
- [#Haustor](#)
- [#HDZ](#)
- [#izbori](#)
- [#izbori2020](#)
- [#Kršćanski kontekst zapadne kulture](#)
- [#Matija Stahan](#)
- [#parlamentarni izbori](#)

1 komentar

Sortiranje po:



Dodajte komentar...



Ivan Horvat

Ako je to apokalipsa HDZ a, odnosno njihovog nemoralnog načina upravljanja i vladanja, a jest, onda je to apokalipsa i svih utjecajnih osoba koje su im davale vjetar u jedra i danas im čestitaju na "velikoj pobjedi". Nemali obol im je dala i HBK. Nažalost.

Sviđa mi se · [Odgovor](#) · 2 · 25 tj.

Ovaj članak objavljen je u sklopu projekta Vjersko informiranje koji je sufinanciran sredstvima Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija.

VIŠE S WEBA



Hamag Bicro natječaj za poduzetnike – zajam do 380.000 kn, kamatna stopa od 0.25% i poček do 12 mjeseci!



Podcast katoličkog svećenika s kojim ćete kroz godinu dana pročitati cijelu Bibliju najslušaniji je na Appleu



Prilika koju ne smiješ propustiti - iskoristi mega popuste na dentalne usluge.



Kako je jedan seljak naučio svetog Župnika Arškog važnu lekciju o molitvi



Za kraj godine Lesnina vas časti popustima i do 80%! Pogledaj ponudu!



Papa novim motuproprijem omogućio da se žene primaju u službu čitača i akolita



ActiMaris® sprej za grlo: ublažava poteškoće s gutanjem i osjećajem bolesti! Blagotvoran prema stanicama sluznice, antimikrobno učinkovit i brz!



Tiha bolest glasnog odjeka: Što je HS, slabo poznata bolest, koja znatno utječe na živote oboljelih osoba?



Omiljeni proizvod u novoj boji – Nutribullet pretvara voće, povrće i orašaste plodove u hranjivi napitak.

Sponsored by Midas